

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Johan Johnmark
010-22 41 411
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

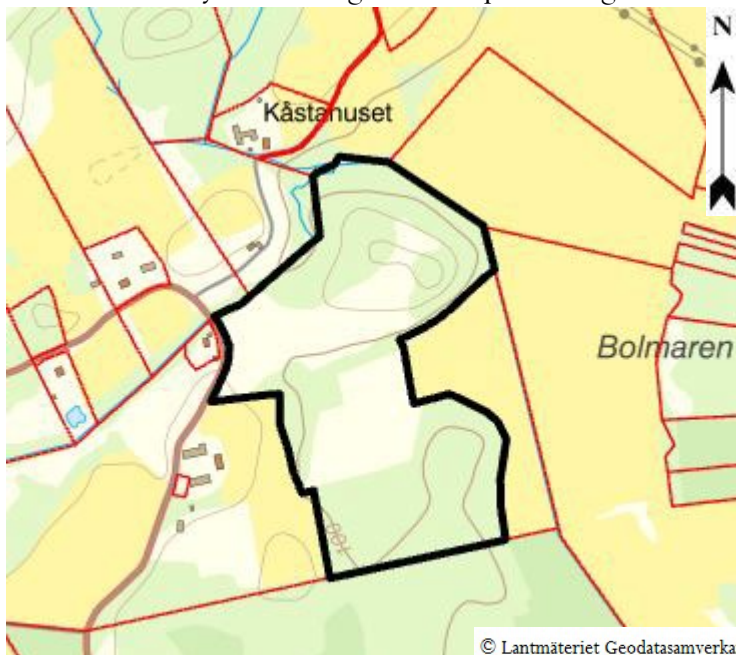
Beslut om bildande av naturreservatet Örnabjär i Hässleholms kommun

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som anges med kraftig svart heldragen linje på bifogad karta, Bilaga 1, som naturreservat. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Med stöd av 3§ Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, Bilaga 4.

Naturreservatet är utmärkt med heldragen svart linje. Skala 1:10 000

Beslut mall tagen 2020-11-11.docx

Postadress	Besöksadress	Telefon / Fax	Bankgiro	E-post och webb	Sociala medier
205 15 Malmö	Södergatan 5	010-224 10 00 vx	102-2847	skane@lansstyrelsen.se	Facebook: lansstyrelsenskane
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	010-224 11 00		www.lansstyrelsen.se/skane	Twitter: @lstskane

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Örnabjär
Kommun	Hässleholm
Natura 2000 ID	-
DOS-ID ¹	1130588
Gränser	Området begränsas av mitten av svart heldragen linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastighet(er) och markägarkategori	Del av Ynglingarum 8:2 Enskild
Läge	19 km sydväst om Hässleholm
Koordinat centralpunkt	x: 417590 y: 620540 (SWEREF99TM)
Naturgeografisk region	Nr 6, Skånes sediment och horstområde
Inskrivna nyttjanderätter	Uppgifter finns i akten
Gemensamhetsanl.	Uppgifter finns i akten
Areal	12,7 ha (varav vatten cirka 0,1 ha)
Förvaltare	Länsstyrelsen Skåne

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

1. bevara biologisk mångfald,
2. vårda och bevara värdefulla naturmiljöer,
3. tillgodose områden för friluftslivet,
4. skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter

Precisering av syftet:

Syftet med naturreservatet är att skydda geologiska basaltformationer. Vårda och bevara trädklädd fäladsmark med artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ som har en lång hävdtradition. Vårda och bevara områdets ädellöv- och lövsumpskogar. Områdets vattenmiljöer ska bevaras och om möjligt återställas. Vidare att skydda, bevara, vårda och återställa den biologiska mångfald och värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter som finns här. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

¹ ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur.

Syftet uppnås genom att:

- Bevara och restaurera en naturbetesmark med inslag av grov ek, lind, avenbok, lönn, tall, gran, apel, enbuskar, hassel och blommande buskar,
- Bevara och restaurera artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ,
- Fortsatt hävd av området med bete av nöt eller häst. I restaureringssyfte får getter eller får användas för att reducera uppslag av björnbär,
- Införa ambulerande stängsel för att periodvis betesfreda delar av området för att därigenom stärka florán och pollinerande insekter,
- Naturvårdsinriktad gallring av träd som står i betesmark, nyplantering av träd och buskar på betesmark,
- Bevara och utveckla ädellövskog,
- Kvarlämna och skapa mer död och döende ved i områdets ädellöv- och lövsumpskogar,
- Bevara och om möjligt återställa områdets hydrologi, anlägga damm eller våtmark,
- Gynna de i området förekommande listade arterna enligt habitatdirektivet, rödlistade arter eller sällsynta arter,
- Plantera eller så in för området lämpliga hotade och sällsynta arter, som är kopplade till områdets biotoper,
- Ta bort eventuellt främmande och eller invasiva arter,
- Motverka klättring på basaltblocken,
- Hålla delar av området tillgängligt för allmänhetens friluftsliv genom att anlägga och underhålla led och parkeringsplats för 2 bilar.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden som att gräva, spränga, borra, schakta, dika, fylla ut eller plöja,
2. uppföra byggnad, mast, luftledning, vindkraftverk eller annan anläggning,
3. anordna upplag,
4. gödsla, jordförbättra, eller använda kemiska bekämpningsmedel,
5. plantera eller så gräs, buskar och träd,
6. avverka träd och buskar, gallra, röja, ta bort dött träd eller vindfälle eller på annat sätt påverka vegetationen,
7. släppa betesdjur under tidsperioden den 1 december till 31 mars,
8. bedriva sambete mellan naturbetesmark och vall,
9. utlägga strö eller dylikt, stödutfodra, låta djur som är under behandling med långtidsverkande avmaskningsmedel beta, eller att avmaska betesdjur, eller släppa avmaskade betesdjur tidigare än 14 dagar efter avmaskning,
10. låta får beta, annat än i restaureringssyfte,
11. utfodra vilt,
12. utsätta bikupor.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom reservatet

1. utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar,
2. uppsättning och underhåll av informationstavla,
3. skötsel av skogsmark innefattande naturvårdsåtgärder (exempelvis skapande av död/döende ved, röjning, fällning), enligt bilaga 2,
4. skötsel och restaurering av trädbevuxen betesmark och högörtäng, genom avverkning, gallring, röjning, bränning och bete, enligt bilaga 2.
5. betesfreda från 1 december till den 31 augusti, område på totalt cirka 1000 kvm mark per år, vilka företrädesvis placeras på magrare mark, enligt bilaga 2,
6. igenläggning av diken som ej påverkar dikningsföretaget eller utanför naturreservatet liggande mark,
7. anläggande av våtmark och naturligare bäckfåror, enligt bilaga 2,
8. borttagande av främmande och eller invasiva arter,
9. inplantering av inhemska arter vilka är knutna till biotoperna i reservatet,

10. uppsättning av holkar,
11. undersökningar och miljöövervakning av djur-, svamp- och växtlivet samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**

1. ta bort, gräva, borra, måla eller på annat sätt skada mark, sten, stenmurar, naturföremål eller kulturlämningar,
2. klättra på basaltblocken,
3. ställa upp husbil eller motsvarande på angöringsplats mellan kl 00.00 – 05.00,
4. elda annat än med friluftskök,
5. ta med hund (eller annat sällskapsdjur) som inte hålls i fysiskt koppel,
6. gräva upp växter. Plocka växten slättergubbe,
7. plocka mossor, lavar eller vedlevande svampar,
8. föra bort död ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
9. uppföra någon form av anläggning eller placera ut för reservatet främmande föremål.

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens skriftliga tillstånd

10. placera eller sätta upp tavla, plakat, skylt, affisch, snitsel, orienteringskontroll eller liknande annat än tillfälligt, högst 10 dygn.
Reservatets förvaltare bör informeras innan uppsättningen,
11. samla in ryggradslösa djur, t.ex. skalbaggar eller mollusker,

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för:

- Länsstyrelsen eller förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifter B1-11.
- Åtgärder i samband med förvaltarens eller arrendatorers tillsyn av området eller betesdjur.
- Normalt underhåll av befintliga vägar eller nedtagning av för allmänheten farliga träd (längs med vägar eller leder etc.).
- Drift, underhåll och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt av vid tidpunkten för detta beslut befintliga nyttjanderätter, ledningar och anläggningar, tillhörande staten, kommunen, el-, energi- och

teledistributör. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden. Vid akuta underhållsåtgärder kan förvaltaren informeras i efterhand, dock senast inom fem arbetsdagar från det att arbetet har inletts.

- Drift och underhåll av befintliga dikningsföretag och befintliga diken ovan och under mark. Inför utförande av arbete ska samråd ske med Länsstyrelsen. Vid akut underhållsåtgärd kan samråd ske sedan arbetet inletts.
- Restaurering av hydrologin, inklusive åtgärder i närliggande terrester miljö, som lägga igen avvattande diken, återskapa naturligare bäckfåror eller blötlägga mark.
- Föreskrifterna gäller ej tjänstemän från Länsstyrelsen i samband med tillsyns- och förvaltningsuppdrag.

A1 gäller ej nedläggning av fiberkabel, om denna förläggs längs befintliga vägar,
A2 gäller ej befintligt jakttorn och utfodringsanläggning som är markerade på bilaga 4. Vid flytt av jakttorn eller utfodringsanläggning ska länsstyrelsens skriftliga tillstånd inhämtas.
A3 gäller ej tillfälliga upplag för områdets skötselbehov,
A6 gäller ej avverkning av träd och buskar av igenväxningskaraktär på betesmark efter förvaltarens godkännande,
A6 gäller ej avverkning av sly i siktgata vid befintligt markerat jakttorn på bilaga 3,
A11 gäller ej stationär spridare som sprider majs eller spannmål.
C5 och C10 gäller ej för innehavare av jakträtten inom naturreservatet vid jakt och fångst av vilt i enlighet med jaktlagstiftningens bestämmelser.
C7 gäller ej för insamling av enstaka beläggsexemplar under förutsättning att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna eller att arten är klassad som rödlistad samt att inrapportering sker av fyndet till Artportalen.
C10 gäller ej markägarens uppsättande av informationsskylt om basaltblocken.
C9 gäller ej utsättning av de markeringar orienteringsverksamheter nyttjar vid banutläggning.
C11 gäller ej håvning, handplockning eller annan selektiv metod, som inte förstör djurets livsmiljö, med efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Enstaka exemplar får samlas in under förutsättning att det inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna och att fållor inte används samt att arten rapportera till Artportalen.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området, utvidgningsområdet exempelvis:

- Lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, (SFS1998:812),
- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt-, svamp- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- Kulturmiljölagen m.m. (SFS 1988:950) med krav på tillstånd för att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning,
- 15 kap 26 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- Lokala och kommunala ordningsföreskrifter.

Allemansrätten

Allemansrätten har stor betydelse för våra möjligheter att vistas i naturen, den ger oss alla möjligheten att tillfälligt och hänsynsfullt vara i naturen. Även organisationer och turistföretag kan dra nytta av allemansrätten i sin verksamhet även om allemansrätten i grunden gäller för enskilda individer. Samtidigt medför allemansrätten också skyldigheter att inte förstöra något eller störa markägaren eller andra som är ute i naturen. Större grupper bör samråda med markägaren. Inom naturreservat kan delar av allemansrätten vara begränsad genom reservatsföreskrifter.

Vid aktiviteter som inte förbjuds av reservatsföreskrifterna men som kan medföra en väsentlig förändring av naturmiljön, ska anmälan om samråd enligt 12 kap 6 § Miljöbalken ske med Länsstyrelsen. Samrådsplikt kan gälla för stora tävlingar, evenemang eller aktiviteter som medför omfattande slitage, markskador eller påverkar djurlivet.

Beskrivning av området

Landskap och geovetenskapliga bevarandevärden

Naturreservatet ligger cirka 19 kilometer sydväst om Hässleholm. Naturreservatet ligger i ett varierat landskap som består av åkermark, betesmark, bebyggelse samt skogsmark främst bestående av ädellövdungar och granplanteringar. Berggrunden utgörs av gnejs med uppträngande synnerligen spektakulära basaltkuppen Örnabjär. Jordarten består av morän med överlagrad kärrtorv på det som tidigare utgjorde sjön Bollmaren.

Markanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden

Området ligger i en starkt kulturpräglad trakt. Områdets betesmark har mycket lång kontinuitet som betesmark. Områdets ädellövskogar har inte brukats i någon större omfattning de senaste 50 åren. I naturreservatets nordöstra del finns fossil åkermark, bestående av cirka 50 stycken i huvudsak övertorvade röjningsrösen. Därtill finns oregistrerade fornlämningar både resterna av en skvaltkvarn i Vramsån och ytterligare odlingsrösen i ädellövskogen i sydöstra delen av naturreservatet. I hela området finns gott om stenmurar.

Biologiska bevarandevärden

Naturreservatet utgörs både av naturbetesmark och ädellövskog. Naturbetesmarken utgörs av en enefälad med lång hävdhistorik. Här växer förutom en, grova ekar, grov bok, grov avenbok, grov lind och apel, tall, hassel, hagtorn samt enstaka betesmarksgranar. Fältskiktet utgörs bl.a. rikligt med stagg med inslag av slättergubbe, jungfrulin, knägräs och åtminstone kring år 2000 även kattfot. Fågelarter som gröngöling, hämpling och gulsparrv förekommer. Ädellövskogen utgörs av en cirka 150 årig bokskog rik på träd med röthål, senvuxna träd, vedsvampar och hålträd. Här finns bl.a. bokvårtlav (NT) och koralltaggvamp (NT). Mängden död ved är ännu mycket begränsad men den naturliga uppkomsten har satts i gång och mängden kommer att öka. Vidare finns här en cirka 120-årig ogallrad ädellövskog bestående av en mycket rik trädslagsblandning bestående av lind, med inslag av ek, bok, avenbok, lönn, skogsalm (CR), rönn, hassel, vårtbjörk och glasbjörk, ask (EN), asp och sälge. Även här är mängden död ved begränsad. Fältskiktet utgörs i ädellövskogarna främst av gulplister, med inslag av vitsippa, blåsippa, myska och kransrams. Förekommande fågelarter är bl.a. skogsduva, grönsångare (NT), svarthätta och spillkräka (främst vintertid). I naturreservatet finns även en mindre alluviala lövsumpskog bestående av ogallrade bestånd av klibbal, glasbjörk, salix och hägg. Viss mängd död ved finns och tidigare dike har ej underhållits medförande att där står periodvis vatten. I området förekommer gläntor med bl.a. brunstarr och nejlikrot. Hela naturreservatet utgör mycket bra födosöks-, och överdagsningområden för hotade fladdermöss. Naturreservatet har längs cirka 630 meter gräns i Vramsån som inom området till stora delar omfattas av två dikningsföretag. En kortare fallsträcka i nordöst omfattas ej av något dikningsföretag, här är ån orensad och block och död ved förekommer. I ån förekommer utter (NT). Längs med ån finns långa rensvallar. Träden utmed ån är främst klibbal med inslag av ask (EN).

Friluftsliv och tillgänglighet

Sporadiska besökare förekommer till basaltkuppen Örnabjär. Naturreservatet ligger lättillgängligt längs vägen genom Ynglingarum. Det finns i dagsläget ingen iordningsställd parkeringsplats, skyltar eller vägvisning till Örnabjär.

Skälen för beslutet

Enligt 7 kap 4 § miljöbalken (MB) får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap 5 § MB skall skälen i ett beslut om att bilda naturreservat anges. I beslutet skall också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

Om det senare visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får länsstyrelsen meddela beslut om detta.

Enligt 7 kap 6 § MB får länsstyrelsen eller kommunen, om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

3. utförs gallring, röjning, slätter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller

4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

Enligt 7 kap 30 § MB regleras föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området. Sådana föreskrifter får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. I de fall kommunen beslutar om skydd av ett område får den meddela sådana föreskrifter.

Det föreslagna naturreservatet har höga naturvärden och har potential att få ännu högre. Det föreslagna naturreservatet har angivits som skyddsvärt ur naturvårdssynpunkt avseende regional och kommunal nivå och omfattas eller ingår i:

- **Länets naturvårdsprogram:** Delar av området i söder ingår i ett större område som har klassats som ett klass 2 område. Klass 1 utgör högsta naturvärde, klass 2 mycket höga naturvärden och klass 3 höga naturvärden. Skogsbruksåtgärder har dock vidtagits utanför fastigheten Ynglingarum 8:2, medförande att avgränsningen ej längre är relevant.
- **Hässleholms kommuns naturvårdsprogram:** Området är upptaget i naturvårdsprogrammet som ett klass 1 område, avseende botanik, zoologi, geologi, landskapsbild och friluftsliv.

- **Nationellt särskilt värdefullt vatten:** Vramsån (M 2308) har i den nationella strategin för skydd av värdefulla vattenmiljöer utpekats som nationellt särskilt värdefullt vatten. En kortare fallsträcka i nordöst omfattas ej av något dikningsföretag. Vramsån utgör en av Europas finaste lokaler med stormusslor (7 arter) däribland flodpärlmussla (EN) och tjockskalig målarmussla (EN).
- **EU:s art – och habitatdirektiv 92/43/EEG:** Utter *Lutra lutra* bilaga II (områden ska avsättas för arten) och IV (strikt skydd) finns i Vramsån.
- **Rödlistade arter:** i området förekommer ett antal rödlistade arter, däribland skogsalm (CR), ask (EN), utter (NT), grönsångare (NT), jordtistel (NT) och bokvårtlav (NT). I området finns även skogsduva, slåttergubbe och åtminstone tidigare kattfot och smörboll.
- **Biotopskyddsområde:** Skogsstyrelsen har skyddat en 0,7 hektar nyckelbiotop (äldre naturskogsartad skog) sedan år 2004 som biotopskyddsområde.
- **Ängs-och betesmarksinventeringen:** Ett 5,6 hektar stort område är upptaget i ängs- och betesmarksinventeringen som aktuell betesmark.
- **Grön infrastruktur:** Området ligger i värdetrakter för öppna landskap, (ek-levande träd), ädellöv-solitära träd och limniska värden samt emellan ädellövtrakterna kring Höör och Linderödsåsen.
- **Grova träd:** Inom området finns ett enstaka grova ekar.
- **Strandskyddat område enligt 7 kap 13-18 §§ MB:** Gäller med 100 meter från Vramsån.
- **Dikningsföretag:** Torrläggning av marker till Häglinge och Ynglingarum år 1885 och Torrläggning av marker till Ebbarp och Ynglingarum år 1888.
- **Fågelarter enligt EU:s fågeldirektiv bilaga 1, för vilka särskilda skyddsområden skall avsättas:** röd glada, *Milvus milvus* (A074) potentiellt häckande och födosökande och spillkråka, *Dryocopus martius* (A236) födosökande (främst vintertid).

Länsstyrelsens bedömning

Området utgör en rest av det tidigare odlingslandskapet. Här har många rödlistade och i landskapet allt sällsyntare arter bevarats. Områdets geologiska värden i form av basaltformationer är mycket spektakulära och sevärda.

Området utgör ur ett grönt infrastrukturs perspektiv en mycket viktig ”step-stone” för att på sikt kunna knyta ihop ädellövskogsområden mellan värdetraktensområdena Höör och Linderödsåsen. Vidare utgör området värdekärnor för öppna landskap, (ek-levande träd), ädellöv-solitära träd och limniska värden.

Den biologiska mångfalden i området är ännu så länge, trots för vissa arter minskande populationer, hög. Med riktade skötselinsatser och restaureringsåtgärder kan den biologiska mångfalden öka ytterligare.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Länsstyrelsens bedömning är att området bör avsättas som naturreservat av ovan redovisade skäl med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald, att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer och geologiska formationer samt för skyddsvärda arter skydda, bevara, vårda och återställa värdefulla naturmiljöer samt tillgodose behov av områden för friluftsliv. Skyddet bidrar till att uppnå miljömålen rikt odlingslandskap, levande skogar, myllrande våtmarker, levande vattendrag och sjöar samt ett rikt växt- och djurliv.

Ekosystemtjänstbedömning

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter inrättande naturreservatet har på olika ekosystemtjänster och har kommit fram till att det inverkar positivt på flertalet ekosystemtjänster, se tabell nedan.² Bedömningen är att påverkan på ekosystemtjänsterna sammantaget stärker motiven för inrättande av naturreservatet.

² Enligt Naturvårdsverkets förslag på ekosystemtjänster inom olika naturtyper
<http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/skyddade-omraden/process-naturreservat/beslut/beslut-om-bildande-naturreservat.pdf>

Kategori	Ekosystemtjänst	Inverkan
Försörjande	Genetiska resurser hos vilda arter	Positiv
	Jakt	Positiv och negativ
	Virke och fibrer	Negativ
	Bioenergi från skog	Negativ
Reglerande och upprätthållande	Träd och skogars reglering av mikroklimat, temperatur och luftfuktighet	Positiv
	Livsmiljöer som t.ex. lek- och spelplatser, boplatser och rastplatser för fåglar och fiskar.	Positiv
	Kolbindning utförd av växter	Positiv
	Dämpning av avrinning och flöden	Positiv
	Kolinbindning av återvattend mark	Positiv
Kulturella	Naturarv, exempelvis bevarandet av naturens värden för framtida generationer.	Positiv
	Icke organiserat friluftsliv	Positiv
	Resurs för forskning	Positiv
	Estetiska värden t.ex. boende vid naturskön miljö, rekreationsaktiviteter och turism i ostörd miljö	Positiv
	Kulturarv t.ex. användning av naturliga miljöer av andliga eller historiska orsaker	Positiv
Stödjande	Biologisk mångfald inkl. bevarande av genpool, habitat och hotade arter	Positiv
	Näringsämnes-cirkulation - vattnets kretslopp	Positiv
	Ekologiska samspel t.ex. näringsvävares dynamik, interaktioner mellan trofiska nivåer, evolutionära processer	Positiv

Intresseprövning

Länsstyrelsen har bemött inkomna yttranden och synpunkter (bilaga 5) och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt fastställa en skötselplan.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4§ Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets

naturvärden. Restriktionerna är inte av sådan omfattning att de innebär allvarligt försvårande av allmänhetens möjligheter att utnyttja området.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har i samråd med markägaren avgränsat och tagit fram förslag till beslut.

Intrångsersättning har utgått till markägaren år 2022.

Ärendet har remitterats under tidsperioden 7 oktober 2022 till den 11 november 2022 och inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötande återfinns i bilaga 5.

Området är inte slutligt inmätt.

Frågor gällande avtal rätt till väg och parkeringsplats behöver invänta att ärendet har vunnit laga kraft.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska en skötselplan ingå i varje beslut om bildade av ett naturreservat. Skötselplanen utgör Bilaga 4 till detta beslut.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 7.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i ortstidning enligt 27§ förordningen om områdesskydd. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Underskrifter

Detta beslut har fattats av länsöverdirektör Ola Melin. I den slutliga handläggningen har även medverkat, tf miljödirektör Kristian Wennberg, naturvårdsdirektör Cecilia Backe, naturvårdsdirektör Ingela Lundqvist, tf enhetschef enheten för samhällsplanering Hanne Romanus, länsassessor Caroline Tornhill och naturvårdshandläggare Johan Johnmark, föredragande.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Ola Melin

Johan Johnmark

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Karta med markerade områden gällande föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång
3. Karta med markerade undantag från föreskrifter
4. Skötselplan
5. Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötanden
6. Sändlista
7. Hur man överklagar

För information om hur Länsstyrelsen Skåne behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kontaktperson

Miljöavdelningen

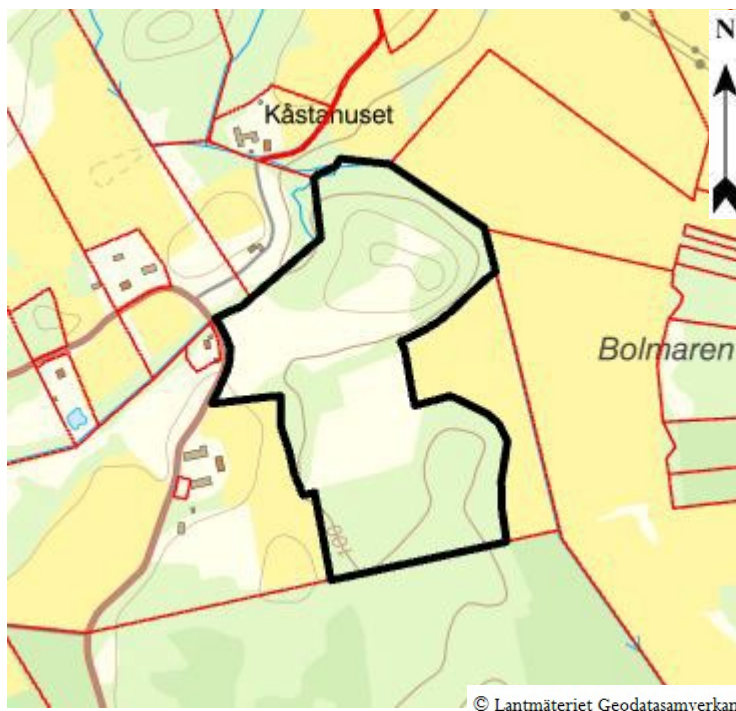
Johan Johnmark

010-22 41 411

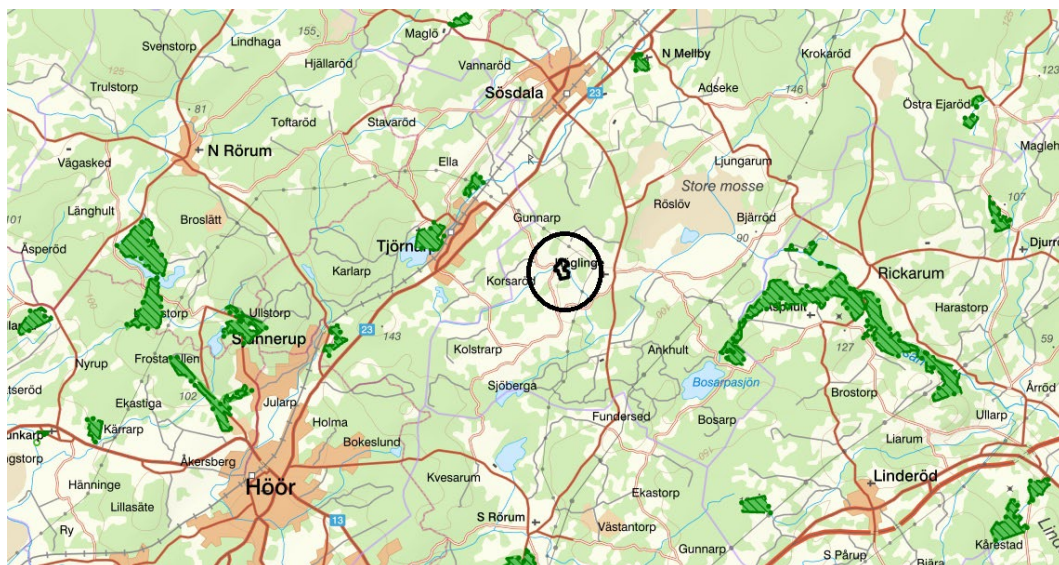
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Bilaga 1. Karta med naturreservatets avgränsning

Tillhör beslut den 15 december 2022 om bildande av naturreservatet Örnabjär i Hässleholms kommun.

Figur 1 Naturreservatet är utmärkt med heldragen svart linje på kartan.
Skala 1:10 000.

Figur 2 Översiktskarta med en svart ring kring naturreservatet. Skala cirka 1:100 000
Grönmarkerade områden utgör naturreservat

Kontaktperson

Miljöavdelningen

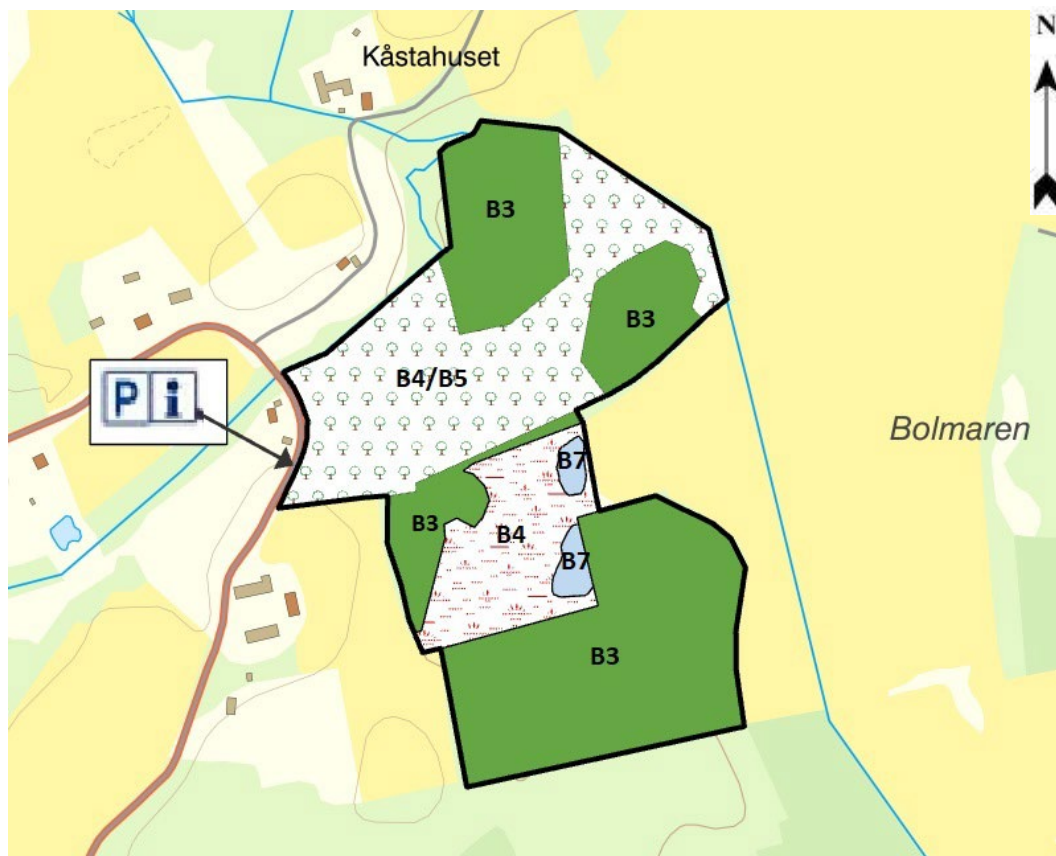
Johan Johnmark

010-22 41 411

johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Bilaga 2. Karta med markerade områden gällande föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Tillhör beslut den 15 december 2022 om bildande av naturreservatet Örnabjär i Hässleholms kommun.

Område B3 gäller föreskrift B3, området B4 gäller föreskrift B4 osv
Föreskrifterna B6, B8, B9, B10 och B11 gäller hela naturreservatet
P=Parkeringsplats, i = Informationsskylt

Kontaktperson

Miljöavdelningen

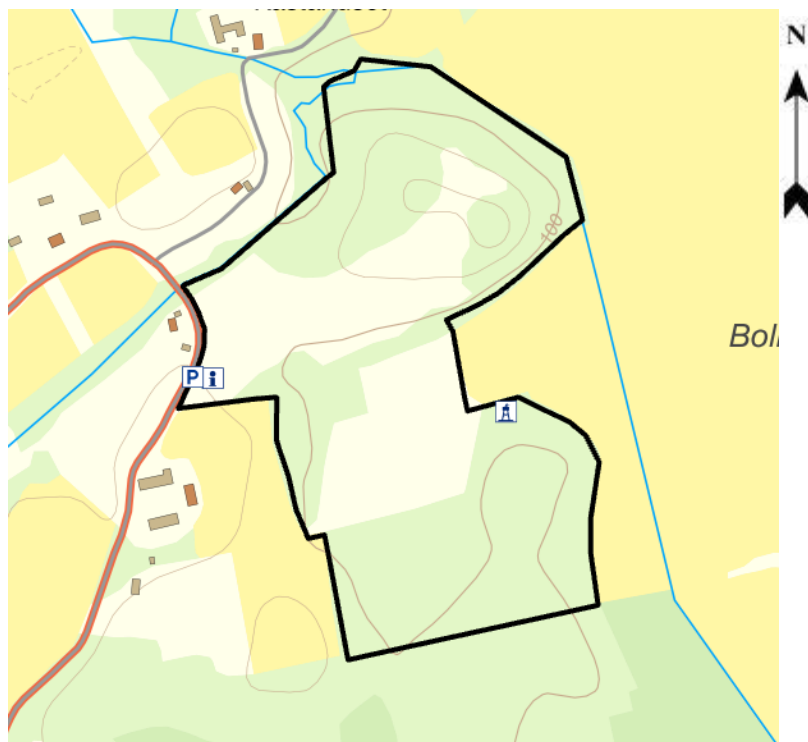
Johan Johnmark

010-22 41 411

johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Bilaga 3. Undantag från föreskrifter

Tillhör beslut den 15 december 2022 om bildande av naturreservatet Örnabjär i Hässleholms kommun.

Föreskriften A2 gäller ej på kartan markerat befintligt jaktorn och utfodringsanläggning (spridare av majs eller spannmål)

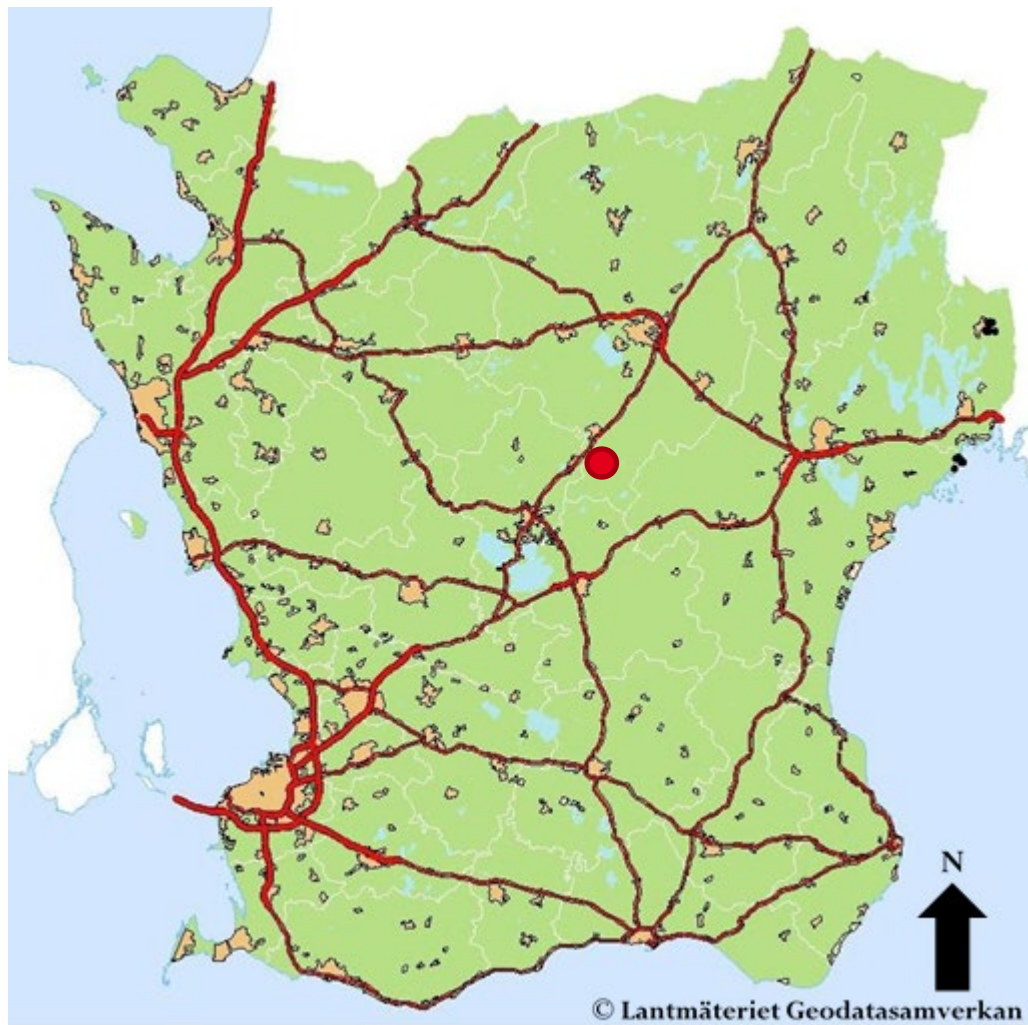
Föreskriften A6 gäller ej avverkning av sly i siktatorna vid befintligt markerat jaktorn.

Skötselplan för naturreservatet Örnabjär i Hässleholms kommun

Tillhör beslut den 15 december 2022 om bildande av naturreservatet Örnabjär i Hässleholms kommun.

Figur 1 Den röda cirkeln anger naturreservatets ungefärliga läge.

Innehållsförteckning

Inledning	5
1 Syftet med naturreservatet	5
2 Beskrivning av området.....	7
2.1 Administrativa uppgifter.....	7
2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden	7
2.2.1 Geomorfologi, hydrologi och landskapsbild.....	7
2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria.....	8
2.2.3 Biologi	12
2.2.4 Friluftsliv	13
3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning	13
3.1 Övergripande bevarandemål.....	13
3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder	13
3.3 Konsekvenser av klimatförändringar.....	13
3.4 Populationsstärkande åtgärder	14
3.4.1 Åtgärder för skogsduva.	14
3.4.2 Åtgärder för stare	14
3.4.3 Åtgärder för fjärilar, humlor och bin.....	14
3.4.4 Slåttergubbe Natura 2000-art (kod 1762).....	14
3.5 Hydrologisk restaurering.....	14
4 Specifika mål och skötselåtgärder för skötselområdena	15
4.1 Skötselområde Ädellövskog cirka 5,8 hektar	15
4.1.1 Beskrivning:	15
4.1.2 Bevarandemål:	17
4.1.3 Restaureringsåtgärder:	17
4.1.4 Skötselåtgärder:	17
4.2 Skötselområde Lövrik betesmark, cirka 4 hektar, varav restaureringsmark 1,2 hektar	18
4.2.1 Beskrivning:	18
4.2.2 Bevarandemål:	18
4.2.3 Restaureringsåtgärder:	19
4.2.4 Skötselåtgärder:	19
4.3 Skötselområde Högörtäng, cirka 1,5 hektar	19
4.3.1 Beskrivning:	19
4.3.2 Bevarandemål:	20
4.3.3 Restaureringsåtgärder:	20
4.3.4 Skötselåtgärder:.....	20
4.4 Skötselområde Våtmark, cirka 0,2 hektar	20

4.4.1 Beskrivning:	20
4.4.2 Bevarandemål:	20
4.4.3 Restaureringsåtgärder:	20
4.4.4 Skötselåtgärder:	20
4.5 Skötselområde Lövsumpskog cirka 1 hektar.....	21
4.5.1 Beskrivning:	21
4.5.2 Bevarandemål:	21
4.5.3 Restaureringsåtgärder:	21
4.5.4 Skötselåtgärder:	22
4.6 Skötselområde Vramsån 630 meter cirka 0,1 hektar.....	22
4.6.1 Beskrivning:	22
6 Friluftsliv	22
6.1 Allmän inledning	22
6.2 Utmärkning av naturreservatets gräns	22
6.3 Information	22
6.4 Parkering	23
6.5 Vandringsled.....	23
6.6 Renhållning och sanitära anordningar	23
7 Jakt och fiske.....	23
8 Utmärkning av naturreservatets gräns.....	23
9 Tillsyn	23
10 Dokumentation och uppföljning	23
10.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	23
10.2 Revidering av skötselplanen.....	24
10.3 Uppföljning av kostnader.....	24
11 Prioritering av åtgärder och kostnadsansvar	25
12 Rödlistade arter	28
13 Källor	28
13.1 Litteratur	28
12.2 Kartor	29
Bilaga A Skötselområden och anläggningar	30
Bilaga B Målbild.....	31

Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men, för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel - vilket redovisas i detta dokument.

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs. den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t.ex. en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bl.a. naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

1. bevara biologisk mångfald,
2. vårda och bevara värdefulla naturmiljöer,
3. tillgodose områden för friluftslivet,
4. skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter

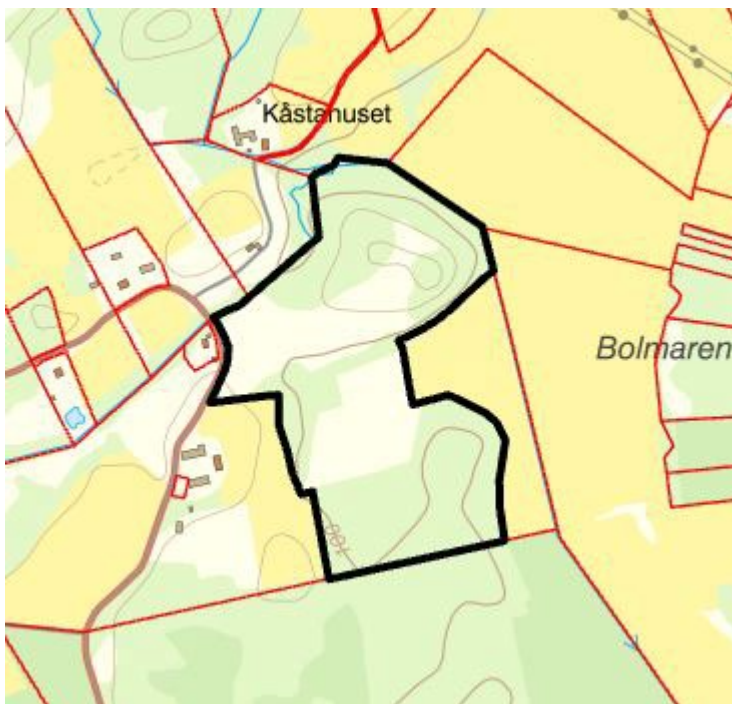
Precisering av syftet:

Syftet med naturreservatet är att skydda geologiska basaltformationer. Vårda och bevara trädklädd fäladsmark med artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ som har en lång hävdtradition. Vårda och bevara områdets ädellöv- och lövsumpskogar. Områdets vattenmiljöer ska bevaras och om möjligt återställas. Vidare att skydda, bevara, vårda och återställa den biologiska mångfald och värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter som finns här.

Syftet uppnås genom att:

- Bevara och restaurera en naturbetesmark med inslag av grov ek, lind, avenbok, lönn, tall, gran, apel, enbuskar, hassel och blommande buskar,
- Bevara och restaurera artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ,

- Fortsatt hävd av området med bete av nöt eller häst. I restaureringssyfte får getter eller får användas för att reducera uppslag av björnbär,
- Införa ambulerande stängsel för att periodvis betesfrea delar av området för att därigenom stärka florin och pollinerande insekter,
- Naturvårdsinriktad gallring av träd som står i betesmark, nyplantering av träd och buskar på betesmark,
- Bevara och utveckla ädellövskog,
- Kvarlämna och skapa mer död och döende ved i områdets ädellöv- och lövsumpskogar,
- Bevara och om möjligt återställa områdets hydrologi, anlägga damm eller våtmark,
- Gynna de i området förekommande listade arterna enligt habitatdirektivet, rödlistade arter eller sällsynta arter,
- Plantera eller så in för området lämpliga hotade och sällsynta arter, som är kopplade till områdets biotoper,
- Ta bort eventuellt främmande och eller invasiva arter,
- Motverka klättring på basaltblocken,
- Hålla delar av området tillgängligt för allmänhetens friluftsliv genom att anlägga och underhålla parkeringsplats för 2 bilar och led.

Figur 2 Naturreservatet är markerat med heldragen svart linje på fastighetskartan. Skala 1:10 000.

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa uppgifter

Namn:	Örnabjär
Areal:	Cirka 12,7 ha
Kommun:	Hässleholm
Förvaltare:	Länsstyrelsen Skåne
DOS-ID¹:	1130588
Natura 2000-ID²:	Nej
Fastighet:	Del av Ynglingarum 8:2
Markägarkategori:	Enskild
Läge:	19 kilometer sydväst om Hässleholm
Centralpunkt:	x: 417590 y: 620540 (SWEREF99TM)
Naturgeografisk region:	Nr 6, Skånes sediment och horstområde
Vattenförekomst (HID)³:	Vramsån
Inskrivna nyttjanderätter:	Finns i akten
Gemensamhetsanläggningar:	Finns i akten

2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden

2.2.1 Geomorfologi, hydrologi och landskapsbild

Området ligger cirka 19 kilometer sydväst om Hässleholm. Naturreseptatet ligger i ett varierat landskap som består av åkermark, betesmark, bebyggelse samt skogsmark främst besående av ädellövdungar och granplanteringar. Berggrunden utgörs av gnejs med uppträngande synnerligen spektakulära basalkuppen Örnabjär och Skadesten. Jordarten består av morän med överlagrad kärrtorv på det som tidigare utgjorde sjön Bollmaren.

¹ ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur

² Rådets direktiv 92/43/EEG bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) samt rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet)

³ ID-nummer i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG

Figur 3 Basaltkuppen, Skadesten

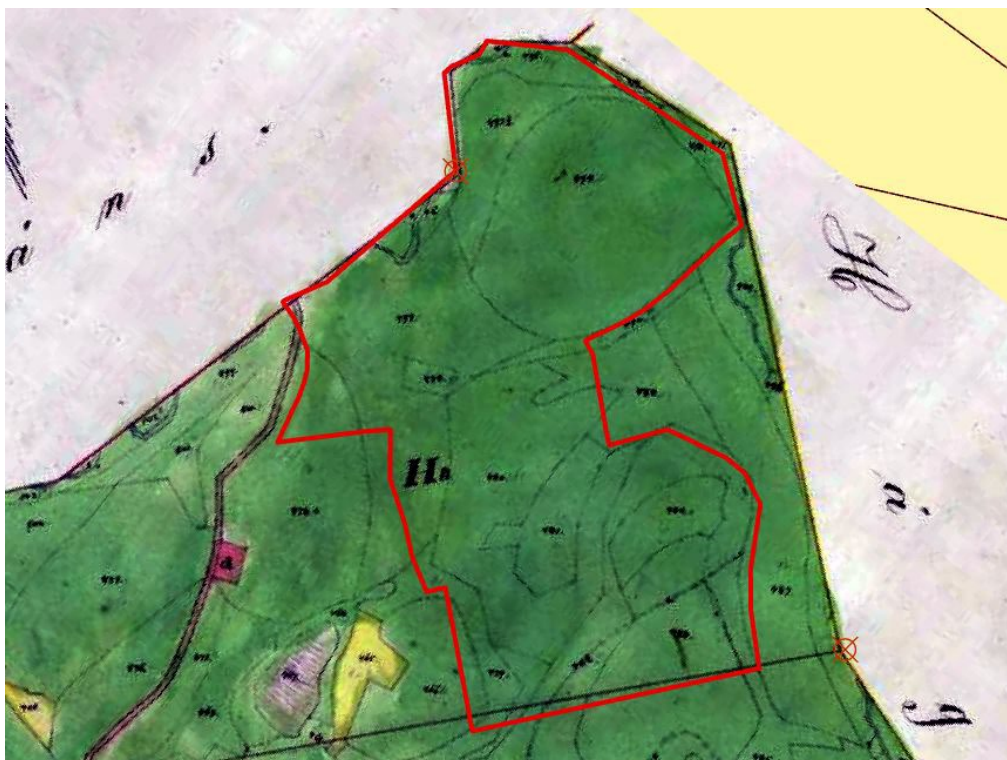
Figur 4 Basaltkuppen Örnabjär

2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria

Området ligger i en starkt kulturpräglad trakt. Områdets betesmark har mycket lång kontinuitet som betesmark. Områdets ädellövskogar har inte brukats i någon större omfattning de senaste 50 åren. I naturreservatets nordöstra del finns fossil åkermark, bestående av cirka 50 stycken i huvudsak övertorvade röjningsrösen. Därtill finns oregistrerade fornlämningar både resterna av en skvaltkvarn i Vramsån och ytterligare odlingsrösen i ädellövskogen i sydöstra delen av naturreservatet. I hela området finns gott om stenmurar.

Figur 5 Av ägomätning år 1770 framgår att dagens bokskog utgjordes av bokskog redan då. Således har bokområdet en lång kontinuitet.

Figur 6 Laga skifte år 1858. Det stora området uppe i nordöst utgjordes av "backe med bok". Fuktigare partier utgjordes av "mossblandat kärr". Torrare partier utgjordes av "backar".

Figur 7 Generalstabskartan från 1869. Rektifieringen är något förskjuten.

Figur 8 Häradsekonomska kartan från år 1926-34. Gulmarkerade områden utgjorde åkermark, medan gröna streckade områden utgjorde slåttermark och områden med en grön kant utgjorde betesmarker.

Figur 9 Flygbild från år 1947.

Figur 10 Ortofoto från år 2018. Trädsiktet har börjat sluta sig allt mer. Lövsumpskog har börjat breda ut sig i söder

Figur 11 Terrängskuggningskarta. Både geologiska formationer och diken syns tydligt på kartan.

2.2.3 Biologi

Området utgörs både av naturbetesmark och ädellövskog. Naturbetesmarken utgörs av en enefälad med lång hävdhistorik. Här växer förutom en, grova ekar, grov bok, grov avenbok, grov lind och apel, tall, hassel, hagtorn samt enstaka betesmarksgranar. Fältskiktet utgörs bl.a. rikligt med stagg med inslag av slättergubbe, jungfrulin, vildlin, knägräs, brudborste och åtminstone kring år 2000 även kattfot. Fågelarter som gröngöling, hämpling och gulsparr förekommer. Ädellövskogen utgörs av en cirka 150 årig bokskog rik på träd med röthål, senvuxna träd, vedsvampar och hålträd. Här finns bl.a. bokvårtlav (NT) och koralltaggsvamp (NT). Mängden död ved är ännu mycket begränsad men den naturliga uppkomsten har satts i gång och mängden kommer att öka. Vidare finns här en cirka 80-årig ogallrad ädellövskog bestående av en mycket rik trädslagsblandning bestående av lind, med inslag av ek, bok, avenbok, lönn, skogsalm (CR), rönn, hassel, vårtbjörk och glasbjörk, ask (EN), asp och sälg. Även här är mängden död ved begränsad. Fältskiktet utgörs i ädellövskogarna främst av gulplister, med inslag av vitsippa, blåsippa, myska och kransrams. Förekommande fågelarter är bl.a. skogsduva, grönsångare (NT), svarthätta och spillkräka (främst vintertid).

I naturreservatet finns även en mindre alluvial lövsumpskog bestående av ogallrade bestånd av klibbal, glasbjörk, salix och hägg. Viss mängd död ved finns och markerna är odikade medförande att där står periodvis vatten. I området förekommer gläntor med bl.a. brunstarr och nejlikrot.

Hela naturreservatet utgör mycket bra födosöks-, och överdagsningområden för hotade fladdermöss.

Naturreservatet har gräns i Vramsån som inom området till stora delar omfattas av två dikningsföretag. En kortare fallsträcka i nordöst omfattas ej av något dikningsföretag, här är ån orensad och block och död ved förekommer. Vid ån förekommer utter (NT) och kungsfiskare (VU). Längs med ån finns framför allt i västra delen av naturreservatet långa rensvallar. Träden utmed ån är främst klibbal med inslag av ask (EN).

2.2.4 Friluftsliv

Sporadiska besökare förekommer till basaltkuppen Örnabjär. Naturreservatet ligger lättillgängligt längs vägen genom Ynglingarum. Det finns i dagsläget ingen iordningsställd parkeringsplats, skyltar eller vägvisning till Örnabjär.

3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

3.1 Övergripande bevarandemål

Bevarandemålen är långsiktiga och det som gäller när området har gynnsam bevarandestatus. Det är viktigt att påpeka att de måste revideras allt eftersom ny kunskap kommer fram.

Ett övergripande bevarandemål för typiska arter i området är:

- Artrikedomen och arttätheten i områdets befintliga habitat ska bevaras och utvecklas.
- Förekomsten av rödlistade växt-, svamp- och djurarter, som är knutna till området, ska bevaras och utvecklas, så att de kan förnyra sig i långsiktigt livskraftiga populationer.

3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder

- Fortsatt bete med nöt.
- Friställ vidkroniga träd.
- Skapa mer död och döende lövved.
- Vidta åtgärder för att stärka hotade arter.

3.3 Konsekvenser av klimatförändringar

Den prognostiserade ökade nederbörds mängden (15%) framför allt vintertid, kan komma att gynna utvecklingen lövsumpskogarna i området. De befärade torrare somrarna kan dock motverka denna utveckling. Ädellövkogen kan komma att gynnas genom ett varmare klimat, men träd och fältskikt kan likväl drabbas av omfattande torkskador med artförsvinnande som följd. Låga vattenflöden sommartid medför uttorkning, uppvärmda vatten, syrebrist och fiskdöd. Ett varmare klimat kommer att gynna spridning av invasiva arter till naturreservatet som slår ut den inhemska floran och faunan.

3.4 Populationsstärkande åtgärder

3.4.1 Åtgärder för skogsduva.

Skogsduva är en karaktäristisk art för äldre bokskogar. Den var tidigare rödlistad (2005). Skogsduvan kräver hålträd för sin häckning. Studier har visat att det är just avsaknaden av lämpliga bohål som är begränsande för arten. Holkar med ingångshålet 10 cm utgör en utmärkt bostad för dessa fåglar. Totalt bör minst 2 holkar sättas upp.

3.4.2 Åtgärder för stare

Staren har minskat i stor omfattning i centrala Skåne och klassas i dagsläget av Artdatabanken som sårbar (VU). Staren födosöker på av nötkreatur eller av häst betade områden och är beroende av bohål för sin häckning. Test har gjorts med uppsättning av holkar med mycket gott häckningsresultat redan påföljande häckningssäsong. Totalt bör minst 3 holkar sättas upp.

3.4.3 Åtgärder för fjärilar, humlor och bin

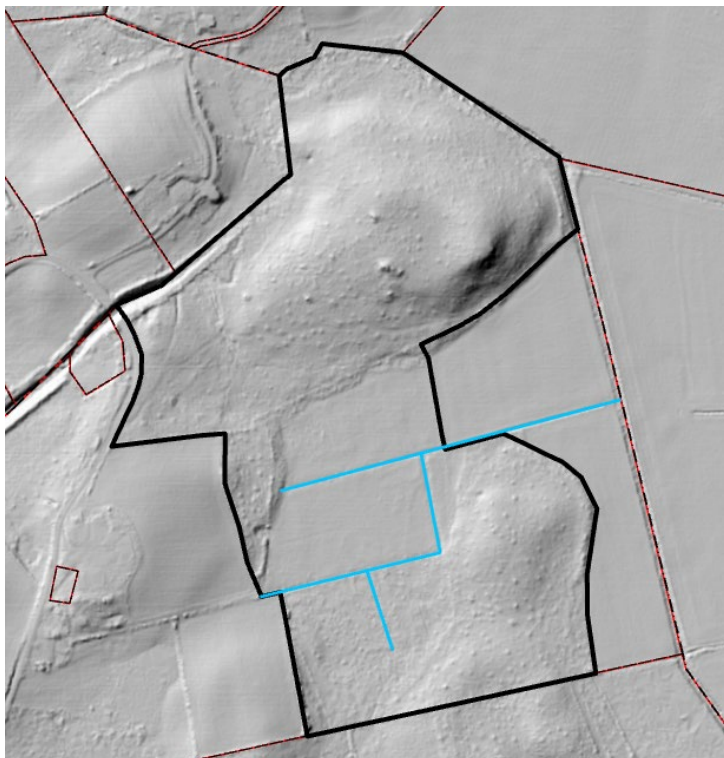
Fjärilar, humlor och bin finns inom de hävdade markerna. För att gynna dessa och fröspridning av växter får cirka 1000 kvm per år betesfredas med betessläpp den 1 september. Stängselstolpar får vara av enklare sort, även metall. Det är förvaltaren som får avgöra var när och hur betesfredning ska ske.

3.4.4 Slåttergubbe Natura 2000-art (kod 1762)

Slåttergubbe, *Arnica montana*, är en bilaga V art i EU:s art- och habitatdirektiv som kräver särskilda förvaltningsåtgärder för att minska risk för insamling. Arten får ej plockas inom naturreservatet. Tyvärr är blommorna välsmakande, åtminstone för häst. an nämnda betesfredning ska åtminstone vart 5:e år omfattas av områden där slåttergubben växer, eftersom slåttergubbe är enkönad är det nödvändigt att det finns grupper med individer för att frösättning ska säkerställas. Det är aktuellt att plantera ut slåttergubbar för att stödja den befintliga populationen, utplantering bör ske med frön från så lokal proveniens som möjligt.

3.5 Hydrologisk restaurering

I området finns några diken som avvattnar området. Förvaltaren får enligt föreskrift B6 efter utredning, lägga igen diken inom naturreservatet som ej påverkar utanför naturreservatet liggande mark.

Figur 12 Karta med diken. Diket mynnar i öster i Vramsån, som även utgör fastighetsgräns.

4 Specifika mål och skötselåtgärder för skötselområdena

Naturreseptatet har delats in i sex olika skötselområden,

4.1 Skötselområde Ädellövskog cirka 5,8 hektar

4.1.1 Beskrivning:

Fyra områden, där det totala virkesförrådet uppgår till cirka 2800m³sk. De båda områdena i norr på basalkuppen utgörs av cirka 150 årig bokskog. Bokskogen i basaltbranten är biotopskyddad av Skogsstyrelsen (när ett område blivit naturreseptat brukar Skogsstyrelsen häva biotopskydden, fram till dess har även Skogsstyrelsen ett ansvar för området). Dessa båda områden har varit bokskogsklädda sedan minst 1770-talet, vilket gör området intressant för svamparter som är knutna till bok. Många av bokarna har röthål och/eller grenbrott samt tickförekomst. En viss mängd död ved i form av lågor förekommer. Baserat på trädens ålder och skick kommer den döda veden att öka framöver. I området finns bl.a. bokvårtlav (NT) och koralltaggsvamp (NT). Skogsduva häckar i området. Merparten av bokskogsområdena ingår i området som betas med nöt. Fältskiktet är sparsamt med enstaka förekomst av bl.a. gulplister.

Figur 13 Ädellövskogen längst i norr

Figur 14 Ädellövskog på basaltkuppen

Det mellersta skogsområdet utgjorde skogsmark även häradssekonomiska kartan år 1926. Enligt uppgift från markägaren har dock nötboskap, främst ungdjur, fått beta området tills för några år sedan. Trädens utseende styrker att området har varit mer slutet än öppet de senaste 100 åren. Träden utgörs främst av cirka 120 årig ek med underväxt av hassel. I området finns slängda föremål som skulle behöva avlägsnas, däribland en spis.

Figur 16 Ek och hassel i mellersta delen

Figur 15 Föremål som behöver avlägsnas

Figur 18 Ädellövskog i södra delen

Figur 17 grov asp i söder, notera rygsäcken vid rotbasen

Skogsområdet längst söderut utgörs av en cirka 120 årig ogallrad blandädellövskog som har en mycket rik trädslagsblandning bestående av lind, med inslag av ek, bok, avenbok, lönn, skogsalm (CR), rönn, hassel, vårtbjörk och glasbjörk, ask (EN), asp och sälg. I områdets södra del finns några

riktigt grova aspar. Mängden död ved är begränsad. Fältskiktet utgörs främst av gulplister, med inslag av vitsippa, blåsippa, myska och kransrams. Förekommande fågelarter är bl.a. skogsduva, grönsångare (NT), svarthätta och spillkräka (främst vintertid).

4.1.2 Bevarandemål:

- Flerskiktad naturskogsliknande ädellövskog bestående främst av bok, ek och lind, med inslag av hassel, skogslönn, fågelbär m.fl. Krontäckningen bör ligga kring 70-80%.
- Antalet grova träd bör vara minst 20 per hektar, där dessa förutsättningar finns.
- Mängden död ved i olika nedbrytningsstadier och olika grovlekar i form av döda träd, högstubbar och lågor ska vara riklig, ett riktvärde bör vara minst 20 m³sk/ha.
- Arter som bokvårtlav, stiftklotterlav och koralltaggsvamp bör förekomma.
- Skogsduva bör häcka årligen i området.
- Gran ska ej förekomma inom skötselområdet.
- Invasiva och eller främmande arter ska inte förekomma inom skötselområdet.
- De delar som betas får även fortsättningsvis betas, det finns inget naturvårdsmässigt som hindrar att betesdjur även nyttar mellandelen.
- Området får vara svårframkomligt.

Bevarandemålet är ej uppnått, pga bristen på död ved.

4.1.3 Restaureringsåtgärder:

- Ringbarkning eller röjning av förekommande granar.
- Uppsättning av två holkar för skogsduva, en i den norra delen och en i den södra delen samt i skogsbrynet en holk för kattuggla.
- I den södra delen bör bok, som växer in främst i lind, fågelbär och ek, fällas.

4.1.4 Skötselåtgärder:

- Successiv fällning och ringbarkning av träd för att öka ljusnedsläppet till fältskiktet så att bevarandemålet om 70-80 % krontäckning kan nås. Nyskapandet av död ved bör ligga kring 0,5-1 träd/ha och år tills bevarandemålet är uppnått. Grova träd (över 40 cm i diameter i brösthöjd) ska ej fällas/ringbarkas. I område som betas ska hänsyn vid trädåtgärder tas till betesdjurs skaderisk och grässvål.
- Spara och utveckla undertryckta senvuxna träd, i synnerhet av bok,
- Tillse att uppsatta holkar uppfyller sitt syfte.
- Borttagande av invasiva och eller främmande arter.

4.2 Skötselområde Lövrik betesmark, cirka 4 hektar, varav restaureringsmark 1,2 hektar

4.2.1 Beskrivning:

Naturbetesmark som främst utgörs av torr till frisk mark. Områdets trädskikt utgörs av lind, ek, gran, tall, bok, avenbok, lönn, rönn, hassel, björk, sälg, ask och asp samt en. Cirka 2 hektar utgörs av naturtypen enbuskmarker (5130-Natura 2000 kod). Grova träd finns främst av lind, gran, och lönn. Buskskiktet utgörs sparsamt av hagtorn och rosarter. I fältskiktet förekommer bl.a. rikligt med fårsvingel, stagg och knägräs med inslag av bl.a. jungfrulin, slåttergubbe, ärenpris, liten blåkllocka, ljung, kärringtand, gökärt, blodrot och stenmåra. Fågellivet utgörs bl.a. av gröngöling, gulsparr (NT) och stare (NT). Området hävdas med nötboskap.

Figur 20 Betesmarken i riktning mot basaltkuppen

Figur 19 Betesmarksgranar och vidkroig ek

4.2.2 Bevarandemål:

- Årligen betat område med tät grässvål och en varierad trädslagsblandning som domineras av en, lind och ek med inslag av tall, lönn, hassel, betesmarksgranar m.fl.
- Täckningsgraden av buskar bör ligga kring 3-5%.
- Området ska hävdas så att förnaansamlingen kan anses vara ringa.
- Området bör hävdas med nötkreatur eller häst. Vegetationen ska generellt sett domineras av hävdgynnade arter. De hävdgynnade arterna ska ges möjlighet att blomma och sprida frön.
- Slåttergubbe bör förekomma med minst 50 tuvor.
- Stare bör årligen häcka i området.

Bevarademålet är ej uppnått, pga förekomsten av igenväxningsvegetation.

Figur 21 Delar av betesmarken behöver fortsatt rrestaurering

4.2.3 Restaureringsåtgärder:

- Fortsatt röjning av träd och uppväxande sly. Främst uppslag av bok, björk och gran ska hållas tillbaka.
- Vårbränning får ske vid behov av att reducera förnaansamlingen.
- Stödinplantering/insådd av för biotopen lämpliga arter, bl.a. slåttergubbe och åkervädd.
- Uppsättning av minst tre starholkar.

4.2.4 Skötselåtgärder:

- Vid behov får avverkning och bortforsling av träd och buskar ske. Avverkning och uttransport ska ske under månaderna november-februari. Utfallande ved tillfaller markägaren.
- Bete ska helst ske med nöt och/eller hästar. Fårraser som äter löv får endast nyttjas vid restaureringssyfte. Bete får ej ske under tidsperioden 1 december till 31 mars. Djur som används för hävd av området och som avmaskats bör ha en karenstid på 14 dagar innan betespåsläpp.
- Betesfredning i syfte att gynna blomning, fjärilar, humlor och bin bör ske årligen och ambulerande med provisoriska elstaket. Det betesfredade området bör vara minst 1000 kvadratmeter stort och förläggas på torrare mark med rik flora. Vart 5:e år bör betesfredning ske där slåttergubbe växer.
- Tillse att uppsatta holkar uppfyller sitt syfte.
- Träd som fallit får flyttas och utläggas i skötselområde Ädellövskog. Fallna trädsgrenverk under 20 cm i diameter får transporteras bort från naturreservatet.

4.3 Skötselområde Högörtäng, cirka 1,5 hektar

4.3.1 Beskrivning:

Kärrtorvsområde som längre tillbaka i tiden utgjort sjön Bollmaren. Enligt ortnamnsregistret år 1926 har området tidigare varit sank äng. Åkerbruk har skett fram till för något decennium sedan. Dikning och odlingen på kärrtorv har medfört oxidation och marksänkning med omfattande veketågsetablering till följd. Delar av området får övergå till anlagd våtmark/damm, se skötselområde Våtmark nedan. Om slåtter senareläggs (efter 1 september) kommer det att gynna en mångfald av fjärilar.

Figur 22 Foton taget ifrån fd strandkanten till Bollmaren i riktning mot öster. Skogsdungarna ingår i naturreservatet. Den högra bilden visar ett blötare parti med brunstarr, där damm ej bör läggas.

4.3.2 Bevarandemål:

- Öppen högörtäng bevuxen med bl.a. starrar, älgört och kärrtistel.

4.3.3 Restaureringsåtgärder:

- Avverka uppväxande träd och buskar i skötselområdet. Avverkat material utläggas i skötselområde lövsumpskog.
- Utredning och igenläggning av diken som ej påverkar dikningsföretaget eller utanför naturreservatet liggande mark i syfte att återvåta marken och därmed minska koldioxidavgång samt gynna flora och fauna.

4.3.4 Skötselåtgärder:

- Vid behov röjning av uppkommande träd och buskar under månaderna november-februari. Årsskott kan ligga kvar i skötselområdet.
- Slätter med borttagning av hö får ske. Slätter bör tidigast ske efter 1 juli och helst efter 1 september.
- Vårbränning får ske i syfte att reducera mängden förna. Avbränning ska ske på våren och avbränning av en större yta än en tredje del av högörtängen bör, pga övervintrande puppor, ej ske.

4.4 Skötselområde Våtmark, cirka 0,2 hektar

4.4.1 Beskrivning:

Det finns en möjlighet, om utredning visar att anläggande av våtmark/damm ej påverkar dikningsföretaget eller utanför naturreservatet liggande mark, att anlägga sådana inom del av skötselområde Högörtäng. Anläggandet ska främst ske på veketågsmark. Våtmarkerna/dammarna kommer bl.a. gynna groddjur och trollsländor i området.

4.4.2 Bevarandemål:

- Vattenhållande våtmarker/dammar som utgör lämplig uppväxtmiljö för groddjur och trollsländor.

4.4.3 Restaureringsåtgärder:

- Utredning och anläggande. Körskador ska minimeras och återställas.

4.4.4 Skötselåtgärder:

- Framtida muddring av de anlagda dammarna får ske i syfte att kunna innehålla bevarandemålen. Mer än halva dammen yta får ej urgrävas per sommarsäsong.

4.5 Skötselområde Lövsumpskog cirka 1 hektar

4.5.1 Beskrivning:

Lövsumpskog främst bestående av klibbal med inslag av glasbjörk, salix och hägg. Lövsumpskogen är i genomsnitt cirka 80 årig, med undantag av äldre träd som står längs diket. År 1947 var området öppet och nyttjades troligen som betesmark. Därefter har dikningen medfört marksänkning och försumpning. I området förekommer våtare gläntor där bl.a. brunstarr och nejlikrot växer. Dessa gläntor har stor betydelse för födosökande fladdermöss som mustaschfladdermus. Viss mängd död ved finns och tidigare dike har ej underhållits medförande att där står periodvis vatten. På dessa stammar växer bl.a. skuggstjärnmossa och thujamossa.

Figur 23 Lövsumpskog

Figur 24 Glänta i lövsumpskogen

4.5.2 Bevarandemål:

- Flerskiktad lövsumpskog bestående av främst klibbal med inslag av hägg och björk.
- Mängden död ved i form av döda träd, högstubbar och lågor ska vara riklig. Områdets fuktighet och framtida påverkan av dikesigenläggning gör det olämpligt att ange ett kubikmetermål.
- Gran ska ej förekomma inom skötselområdet.
- Området får vara mycket svårframkomligt.
- Främmande och eller invasiva arter ska inte förekomma inom skötselområdet.

Bevarandemålet är till stora delar redan uppnått.

4.5.3 Restaureringsåtgärder:

- Röja ner eventuellt uppväxande granar.
- Utredda och eventuellt plugga diken i lövsumpskogen.

4.5.4 Skötselåtgärder:

- I princip inga åtgärder mer än att fälla eventuellt uppkomna granar, vilken ska lämnas som död ved.

4.6 Skötselområde Vramsån 630 meter, cirka 0,1 hektar

4.6.1 Beskrivning:

Naturreseptet har gräns i Vramsån längs cirka 630 meter. Ån omfattas här av två dikningsföretag, Torrläggning av marker till Häglinge och Ynglingarum år 1885 och Torrläggning av marker till Ebbarp och Ynglingarum år 1888. Längs med ån finns långa rensvallar. Tills dessa att dikningsföretagen upphävts eller omprövats för att ta större miljöhänsyn kan inga årestaurende åtgärder ske. En kortare fallsträcka i nordöst omfattas ej av något dikningsföretag, här är ån orensad och block och död ved förekommer. Vid ån förekommer utter (NT) och kungsfiskare (VU). Träden utmed ån är främst klibbal med inslag av ask (EN).

Figur 25 Vramsån

Figur 26 Ett finare parti som fått förbli orensad

6 Friluftsliv

6.1 Allmän inledning

Sporadiska besökare förekommer till basalkuppen Örnabjär. Naturreseptet ligger lättillgängligt längs vägen genom Ynglingarum. Det finns i dagsläget ingen iordningsställd parkeringsplats, skyltar eller vägvisning till Örnabjär. Områdets begränsade areal medför att området inte är lämpligt som något utvecklat besöksobjekt.

6.2 Utmärkning av naturreseptets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

6.3 Information

En informationstavla om naturreseptet ska sättas upp vid parkeringsplatsen.

6.4 Parkering

En mindre parkering för 1-2 bilar bör anläggas längs med vägen. Avtal för detta behöver invänta att naturreservatet har trätt i laga kraft.

6.5 Vandringsled

En kortare led (cirka 220 meter) från parkeringen till Örnabjär bör utmärkas.

6.6 Renhållning och sanitära anordningar

Renhållning och sanitära anordningar är, baserat på att området inte ska bli något utvecklat besöksobjekt, inte aktuellt att sätta upp.

7 Jakt och fiske

Föreskrifterna C3 och C8 gäller ej för innehavare av jakträtten inom naturreservatet vid jakt och fångst av vilt i enlighet med jaktlagstiftningens bestämmelser. Föreskrift finns mot förbud att utfodra jaktbart vilt. Bakgrunden till denna föreskrift är att motverka utläggning av foder för att kunna hålla onormalt höga viltstammar som även kan påverka angränsade marker och ökad näringstillförsel vid foderutläggning samt att fålskiktet kan ta stor skada vid onormalt höga viltstammar. Fiskerätten är ej inskränkt.

8 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att beslut om bildande av naturreservat har vunnit laga kraft. Gränsmarkeringar underhålls och förnyas vid behov. Miljövänligt material eftersträvas för gränsutmärkningsstolpar och skyltar.

9 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

10 Dokumentation och uppföljning

10.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder. Dokumentation ska ske när anläggningar rustas upp eller nyanläggs.

10.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare, dock kan uppföljning av bevarandemålen medföra att skötselåtgärder måste anpassas efter ny kunskap.

10.3 Uppföljning av kostnader

Förvaltaren ansvarar för detta.

11 Prioritering av åtgärder och kostnadsansvar

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötsel- område	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Markskötsel					
Genomförande av skötselområdenas mål	Kontinuerligt	Hela naturreservatet	Förvaltaren	1	Förvaltaren kan genom skötselavtal överföra ansvaret för vissa av ovanstående punkter.
Röjning, gallring och fällningar för att uppnå bevarandemålet	Vid behov	Ädellövskog Lövrisk betesmark	Förvaltaren	2	
Röjning av sly i betesmark	Löpande	Lövrisk betesmark	Den som inhämtar miljöersättningen	1	
Röjning av gran	Löpande	Hela naturreservatet	Förvaltaren	2	Motormanuellt Betesmarksgrannar får förekomma i lövrisk betesmark
Årligt bete med nöt eller häst	Betessäsongen	Lövrisk betesmark	Arrendator	2	
Restaureringsröjning	Vid behov	Lövrisk betesmark	Förvaltaren	1	På mark som år 2022 ej uppbär miljöersättning
Betesfredning	Under betessäsongen till 1 september	Lövrisk betesmark	Förvaltaren	2	1000m2 stort placerat på blomrikare mark
Inplantering av bl.a. slåttergubbe och åkervädd		Lövrisk betesmark	Förvaltaren	2	Lokalt frö/plantmaterial
Borttagande av invasiva och eller främmande arter	Löpande	Hela naturreservatet	Förvaltaren	1	Vid behov

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötsel- område	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Marskskötsel					
Röjning av träd, Slätter / Bränning	Löpande	Högröntång	Förvaltaren/ Den som inhämtar miljöersättningen	1	
Anlägga våtmark/damm		Våtmark	Länsstyrelsen	1	Cirka 0,2 hektar
Underhåll av våtmark	Vid behov	Våtmark	Förvaltaren	2	
Utreda och ev. plugga /lägga igen diken	Snarast		Länsstyrelsen	1	
Övervakning av florans, faunans och svamparnas utveckling		Hela naturreserva tet	Länsstyrelsen	3	
Revidering av skötselplan			Länsstyrelsen	1	Vid behov
Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder			Länsstyrelsen	1	Efter anvisningar från Naturvårdsverk et
Tillsyn av naturreservatet			Länsstyrelsen	1	Kontinuerligt

Anläggningar					
Utmärkning av naturreservatets gränser	Snarast efter att beslutet trätt i laga kraft		Länsstyrelsen	1	Översyn vart 10:e år
Uppsättning av informationsskyltar	Snarast efter att beslutet trätt i laga kraft		Länsstyrelsen		1 styck inkl skyltställ vid parkeringsplatsen
Utreda och anlägga ny parkeringsplats i samarbete med markägaren			Förvaltaren	1	
Underhåll av parkeringsplatser	Löpande		Förvaltaren		
Uppsättning och underhåll av holkar för skogsduva, stare och kattuggla	Snarast och underhålls vid behov	Ädellövskog	Förvaltaren	2	Skogsduva minst 2 holkar Stare minst 3 holkar, Kattuggla 1 holk
Underhåll av led,			Förvaltaren	1	

12 Rödlistade arter

RE	CR	EN	VU	NT	LC
Nationellt utdöd	Akut hotad	Starkt hotad	Sårbar	Nära hotad	Livskraftig

Fåglar

Kungsfiskare, <i>Alcedo atthis</i>	VU
Grönsångare, <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	NT
Rödvingetrast, <i>Turdus iliacus</i>	NT
Björktrast, <i>Turdus pilaris</i>	NT
Ärtsångare <i>Sylvia curruca</i>	NT
Svart-vit flugsnappare, <i>Ficedula hypoleuca</i>	NT
Gulspurv, <i>Emberiza citrinella</i>	NT
Gråkråka, <i>Corvus corone</i>	NT
Mindre hackspett, <i>Dryobates minor</i>	NT
Spillkråka, <i>Dryocopus martius</i>	NT
Entita, <i>Poecile palustris</i>	NT

Kärlväxter

Skogsalm, <i>Ulmus glabra</i>	CR
Ask, <i>Fraxinus excelsior</i>	EN

Lavar:

Bokvårtlav, <i>Pyrenula nitida</i>	NT
------------------------------------	----

Svampar:

Koralltaggsvamp, <i>Hericium coralloides</i>	NT
--	----

Däggdjur:

Utter, <i>Lutra lutra</i>	NT
---------------------------	----

Andra arter av intresse:

Stenknäck

13 Källor

13.1 Litteratur

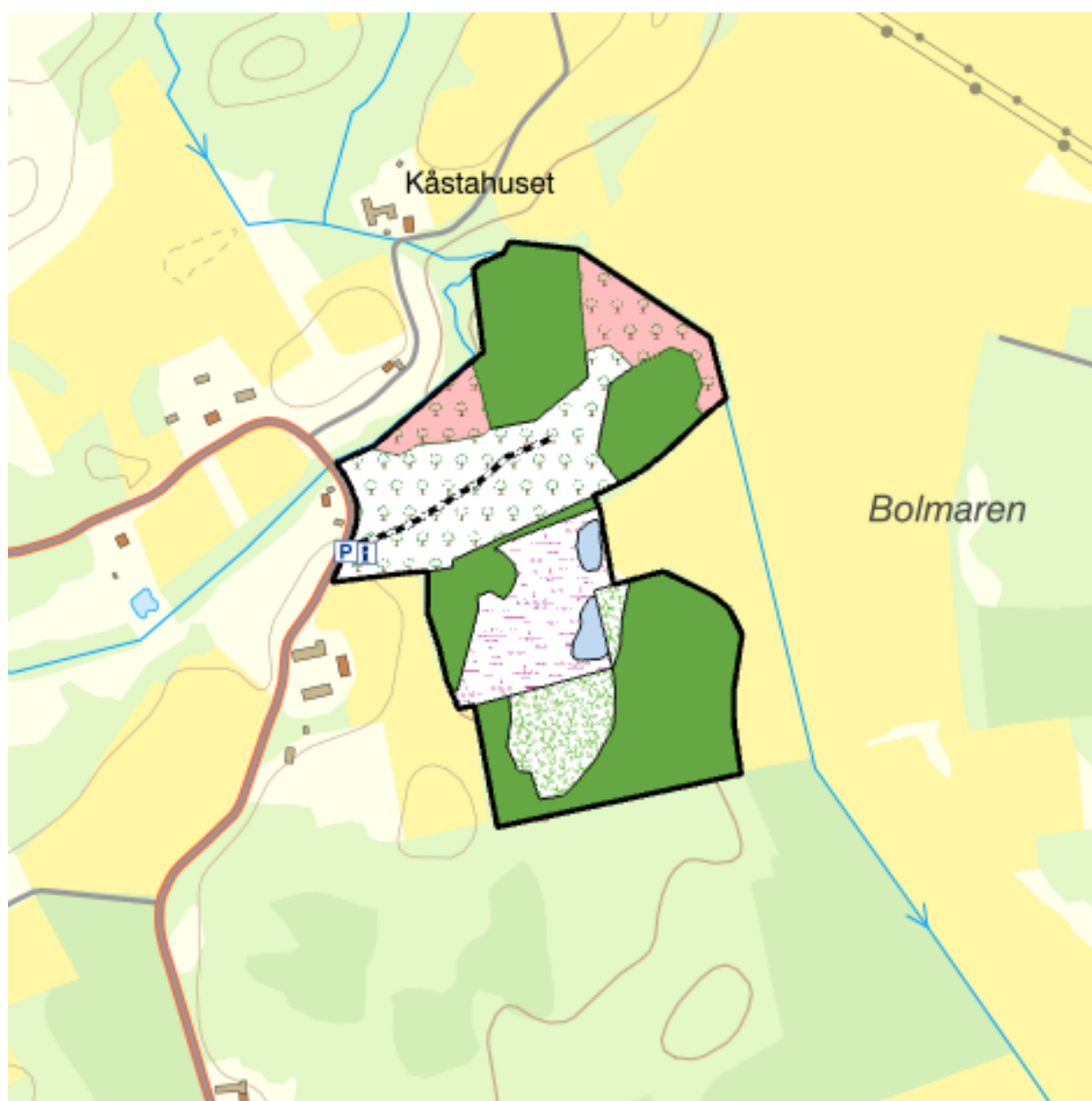
- Strategi för formellt skydd av skog i Skåne län, Länsstyrelsen i Skåne län, rapport 2006:1
- Fakta skog 1, 2008, SLU, Gunnar Isacson, Jörg Brunet
- Fakta skog 12, 2008 SLU, Örjan Fritz
- Restoration of beech forest for saproxylic beetles—effects of habitat fragmentation and substrate density on species diversity and distribution, Biodivers Conserv (2009) 18:2387–2404, Jörg Brunet & Gunnar Isacson

- Artportalen www.artportalen.se
- Artdatabankens artfaktablad <http://www.artdata.slu.se>
- Kulturmiljöprogram för Skåne, Kulturmiljöprogram för Skåne 2006, Länsstyrelsen i Skåne län
- Naturvårdsverket 2014. *Åtgärdsprogram för barbastell, 2015–2019*. Naturvårdsverket, Stockholm
- Hässleholms kommun Naturvårdsplan (remissversion). 2021.
- Hässleholms kommuns översiktsplan 2007. Att leva, uppleva, arbeta och lära i Hässleholms kommun Utvecklingsstrategier för mark- och vattenanvändningen
- Ortnamnsregistret, Institutet för språk och folkminnen
- Värdeutlåtande Värderingsbyrå AB 2022

12.2 Kartor

- Ägomätning år 1770, 11-HÄG-8, Lantmäteristyrelsens arkiv
- Lata skifte år 1858, Häglinge socken Ynglingarum nr 1-9, Lantmäteristyrelsens arkiv
- Generalstabskartan, Hässleholm J243-5-1, Rikets allmänna kartverks arkiv
- Laga skifte, Ägoutbyte, 11-HÄG-26, Lantmäterimyndigheternas arkiv
- Häradsekonomiska kartan, 1926-34 Södra Rörum J112-3-65, Rikets allmänna kartverks arkiv
- Flygbild från 1947, Lunds universitet
- Övriga kartor och bakgrundskartor, Lantmäteriet. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga A Skötselområden och anläggningar

Bilaga A Skötselområden och anläggningar

Skötselområden

- Ädellövskog
- Lövrik betesmark
- Lövrik betesmark - Restaurering
- Högörtäng
- Våtmark
- Lövsumpskog

Anordningar

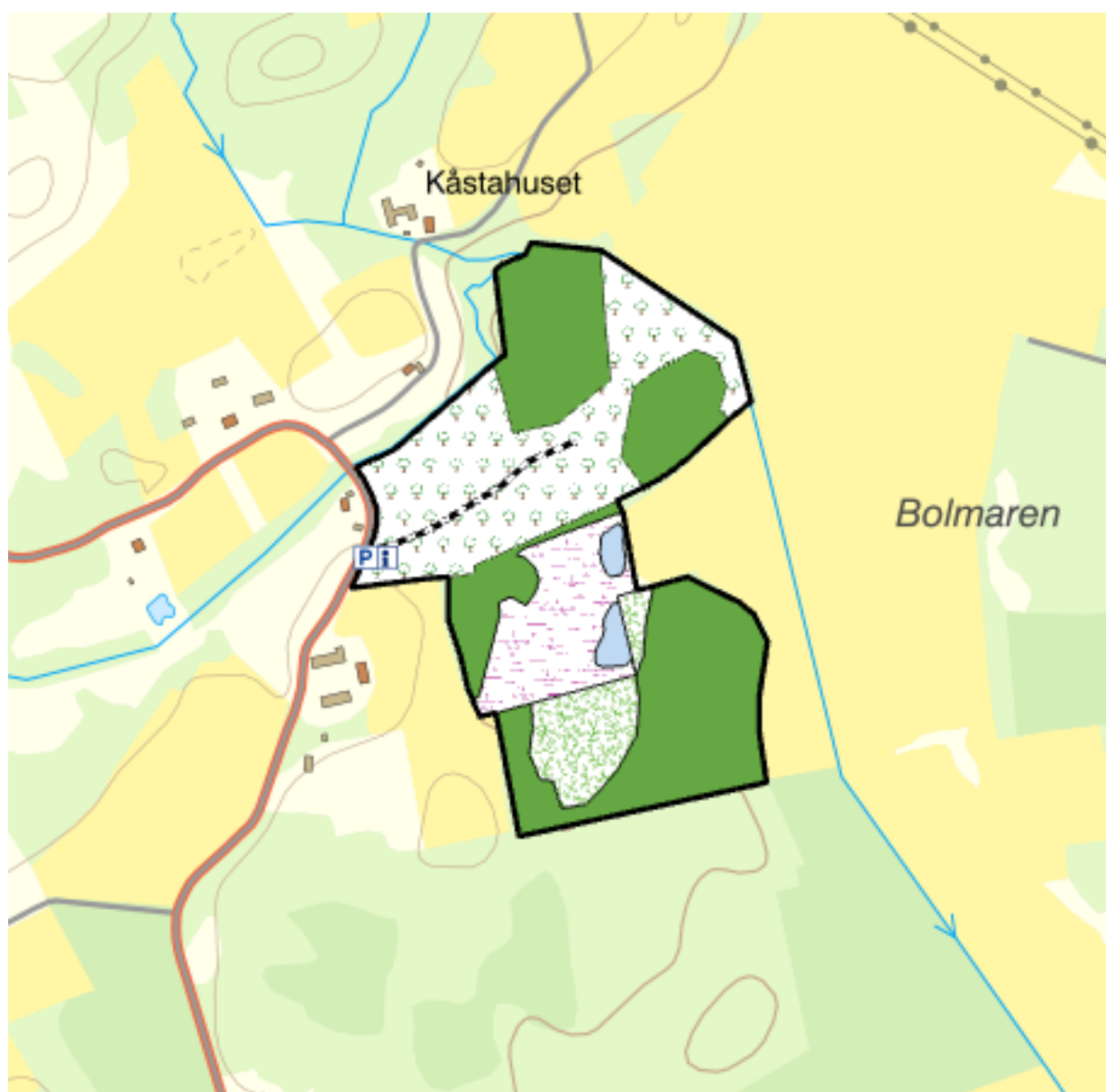
- Parkering
- Informationsskylt
- Led

Skala: 1:5 000

0 125 250 500 Meter

Bilaga B Målbild

Bilaga B Målbild

Skötselområden

- Ädellövskog
- Lövrik betesmark
- Högörtäng
- Våtmark
- Lövsumpskog

Anordningar

- Parkering
- Informationsskylt
- Led

Skala: 1:5 000

0 125 250 500 Meter

Naturreservatet Örnabjär i Hässleholms kommun är ett mindre område med en spännande geologi i form av basalkupper. Vidare finns här trädklädda betesmarker och äldre ädellövskog.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreservat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller också information om friluftsliv, samt om hur en framtida uppföljning av området är tänkt att ske.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane

Kontaktperson

Miljöavdelningen
Johan Johnmark
010-22 41 411
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötande

Skogsstyrelsen: ser positivt på att naturvärdena i området skyddas långsiktigt och tillstyrker förslaget till beslut om bildande av naturreservatet enligt presenterat underlag.

Länsstyrelsen: Vill erinra om lämpligheten att efter beslut om naturreservat vunnit laga kraft, så bör Skogsstyrelsen låta upphäva biotopskyddsområdet som hamnar inom naturreservatet.

Trafikverket: Reservatet delvis gränsar till väg 1976 där Trafikverket är väghållare. För nya till- och utfartsvägar, tillfälliga eller permanenta, som berör allmän väg där staten är väghållare krävs att anslutningstillstånd söks enligt väglagen § 39. Trafikverket har i övrigt inga synpunkter i ärendet.

Hässleholms kommun, Miljö- och stadsbyggnadsnämndens arbetsutskott: beslutar att inte ha någon erinran över *Förslag på bildande av naturreservatet Örnabjär i Hässleholms kommun.*

SGU: Avstår från att yttra sig i ärendet.

TeliaSonera Skanova Access AB: Har inget att erinra.

E.ON Energidistribution AB: Har inget att erinra, då vi inte har några anläggningar i området.

Lunds botaniska förening: Föreningen ställer sig positiv till de flesta av de naturvårdande insatser som föreslås. Dock föreslås en ändring gällande förslagen att *”plantera eller så in för området lämpliga hotade och sällsynta arter, som är kopplade till*

områdets biotoper", samt "nyplantering av träd och buskar på betesmark". Här bör proviniensen av introducerade arter/växter beaktas noga, så att inga främmande genotyper introduceras. Förslagsvis flyttas befintliga plantor av vedartade växter i första hand inom området till önskad plats. Eventuellt kan växter från omkringliggande områden användas. Introduktion med frö bör ske med frön insamlade i området eller i områden med omedelbar geografisk närhet till Örnabjär för att värna de lokala genotyperna. Introduktion av växter med oklar härkomst som köps in på plantskola eller fröfirma bör absolut inte förekomma.

Länsstyrelsen: Allt arbete med förstärkning eller introduktion av för biotoperna lämpliga inhemska arter sker med plant- eller frömateriel från så närliggande lokaler som möjligt.

LRF: arbetar för att skydd av natur ska ske på frivillig grund och allra helst utifrån ett markägarinitiativ. I det förslag som är utskickat så finns det ingen närmare beskrivning kring om det hela har skapats utifrån frivillighet. Detta är sådan information som LRF önskar finns med i bakgrunden till beslutet samt om det hela har skett utifrån ett markägarinitiativ. Det enda som nämns kring berörd markägare är att länsstyrelsen har i samråd med markägaren avgränsat och tagit fram förslag till beslut samt att intrångsersättningar utgått till markägaren (sida 12). Om det är så att det har funnits tvivelaktigheter från markägarens sida så önskar LRF att det också har varit tydligt att markägaren kan avstå skydd samt informerats om olika typer av skydd som finns att välja på.

Frivilligt skydd blir också extra viktigt i och med skogspropositionen och det nya arbetssätt som ska implementeras i landet. Både hos länsstyrelser och skogsstyrelser, där allt skydd ska utgå från frivillighet. Det vill säga att en markägare alltid ska ha rätt att dra sig ur förhandlingarna när som helst i processen om det inte känns rätt. Samt att initiativet ska komma från markägaren från start.

Det LRF saknar är ett tillägg i skötsel föreskrifterna för att minska risken för skadegörare. Detta för att inte riskera att påverka både värden i reservatet och utanför reservatsgränsen.

LRF uppmanar länsstyrelsen att se över och göra tillägg i skötsel föreskrifterna för att i ett tidigt skede minimera risken för skador av olika skadegörare som inverkar negativt på reservatens skötselplaner. Det vill säga att angripna träd ska få plockas ut ur reservatet kontinuerligt. Samt att om mängden död ved finns i tillräcklig mängd i reservatet så kan överflödigt mängd död ved få transporteras bort i förebyggande syfte om man ser risk för angrepp. Särskilt angeläget är det att minska risken för spridning av skadegörare vid reservatsgränser. Även om reservatet idag mestadels är kopplat till löv så vet vi inte vad framtiden kommer att ge. Vi vet dock att många reservat som idag bildas blir eftersatta på grund av både tidsbrist och att de ekonomiska medlen inte räcker till. Där med är det mycket troligt att det kan komma mer gran i reservatet och att de i sin tur blir angripna av skadegörare ex. granbarkborrar. Samtidigt lever vi i en föränderlig tid och vet inte vilka skadegörare

som kan komma till oss här i Sverige som vi inte har idag och också angripa andra träarter. Där med borde denna skrivning finnas med i alla typer av reservatsföreskrifter, för att kunna agera snabbt.

Det förändrade klimatet kommer att påverka naturen och på olika sätt och det gäller att vara proaktiv och agera snabbt för att minimera skada som motverkar reservatets syfte. Det är av yttersta vikt att reservaten inte blir yngelplatser för skadegörare som orsakar stor skada på växtligheten och att det även riskerar stora skador för intilliggande markägare.

På sida 22 i skötselplanen står det att fällda granar ska lämnas som död ved. Detta ser LRF som ett hot för spridning av granbarkborrar. Texten bör därför omformuleras och i stället hänvisa till att fällda granar ska transporteras bort och tillfaller markägaren.

Länsstyrelsen ska ha ett gott rykte om bra samarbete med markägare. Det är av yttersta vikt att även intilliggande fastigheter känner att de har förtroende för länsstyrelsens skötsel av reservat. Det får aldrig upplevas negativt att vara granne med ett reservat. Det skulle undergräva länsstyrelsen renommé och försvåra bildande av nya reservat eller andra skyddsformer där mark tas i anspråk.

En annan notering utifrån skötselplanen så står det på 4.4.3 + 4.5.3

Restaureringsåtgärder att det hela ska utredas för eventuell åtgärd. Däremot under 4.3.3 *Restaureringsåtgärder* står det ingenting om någon utredning för att lägga igen diken. Är detta en utredning som då redan har genomförts?

Länsstyrelsen: Har sedan länge arbetat med frivilligt skydd som grund där markägare haft rätten att när som helst i processen dra sig ur förhandlingen och det är endast i undantagsfall som länsstyrelsen valt att gå vidare med skyddsarbetet utan att vara överens med markägaren. I de fallen har det handlat om omistliga naturvärden som hotats av någon anledning. Länsstyrelsen har i aktuellt ärende i samråd med markägaren avgränsat (där markägaren önskade att föreslagen mark väster om vägen utgick, vilket så även skedde) och tagit fram förslag till beslut som markägaren har kunnat lämna synpunkter på innan avtalsskrivningen. Staten bekostar även ombudskostnader för markägaren. Länsstyrelsen värnar en god dialog med markägaren och grannfastigheter och är angelägna om ett bra samarbete.

Vad gäller synpunkt på tillägg av föreskrift för att hantera problem med skadegörare på träd så har Länsstyrelsen den typen av skrivningar gällande granbarkborrar i det fall bevarande av granskog ingår i naturreservatets syfte. I de allra flesta naturreservaten är gran oönskad och avvecklas efter naturreservatets bildande. Örnbjörk finns enstaka granar av olika dimensioner framför allt i skötselområdena ädellövskog och lövsumpskog. Dessa går inte att ta ut utan att stora skador uppstår på mark och övrig vegetation. Volymen kvarlämnad gran bedöms understiga Skogsstyrelsens regler för bekämpning av skadliga insekter om 3 skogskubikmeter gran per hektar.

I modern tid har, utöver granbarkborrar, har fyra större angrepp skett på träarter som almsjukan, ekdöden (som visade sig sannolikt bero på torkstress), askskottssjukan och phytoftera främst på bok. Ingen av dessa spridningar skulle kunna begränsas genom uttag av virke från naturreservaten. Risken hade snarare varit att naturreservaten hade förlorat stora mängder död ved och mist genetiskt material som har större motståndskraft mot angreppen. B-föreskriften gällande borttagande av invasiva arter skulle t.ex. kunna innebära uttag av ved. Om det skulle anses nödvändigt för upprätthållande av naturreservatets syfte.

Vad gäller mängden död ved och möjligheten till uttag av detta så anser Länsstyrelsen att det fortfarande finns en mycket stor brist på död ved i lövskogarna generellt. Först vid 40 till 60 m³/ha kan sällsyntare arter få god bevarandestatus. Som en jämförelse kan nämnas att mängden död ved i europeiska naturskogar är ca 130 m³/ha. Det kan även vara lönsamt för omgivande produktionsskogar att död ved sparas i stor omfattning i naturreservaten. Detta då död ved lockar till sig småfåglar och hackspettar samt rovinsekter. Dessa insektsätare beger sig sedan utanför naturreservatet och utför ekosystemtjänster, som att äta granbarkborrar och andra insekter, åt närliggande fastighetsägare. Länsstyrelsen har under 4.3.3 lagt till ordet utreda.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Mottagare

För att överklaga skriver ni till regeringen, Miljödepartementet. Observera dock att ni ska skicka överklagandet till skane@lansstyrelsen.se eller till Länsstyrelsen Skåne, Miljöavdelningen, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den **13 januari 2023**. Om den som vill överklaga beslutet företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska ni ange:

- vilket beslut ni överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt ni vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).